

DVA TUMAČENJA PATRONATSKOG PRAVA U BRODU NA SAVI IZ 1754. I 1801. GODINE

Damir MATANOVIĆ, Zagreb

U radu autor analizira dva slučaja rješenja problema crkvi u Brodu na Savi. Na primjeru dva potpuno različita slučaja u kojima se 1754. brodskim franjevcima oduzima župa te brodskej pravoslavnoj zajednici 1801. dopušta osnivanje parohije, autor ukazuje na povezanost tih slučajeva kroz habsburški model upravljanja Vojnom krajinom.

KLJUČNE RIJEČI: *Slavonski Brod, Vojna krajina, crkvena povijest, rani novi vijek*

Kroničar franjevačkog samostana u Brodu na Savi za dan 25. rujna 1754. zabilježio je: »Naposlijetku nam je u osvit dana 25. ovog mjeseca bilo oduzeto župničko pravo, po kojem smo se i u najvećim nevoljama i borbama s Turcima služili možda i više od 200 godina povlasticama blage uspomene careva.«¹ Njegove riječi imaju prizvuk gorčine i otkrivaju žaljenje zbog činjenice da je franjevcima oduzeta pravo da upravljaju župom, ali on je zasigurno znao da taj čin nije bio osobni akt osvete vladara i biskupa prema brodskim franjevcima već samo jedna u nizu aktivnosti habsburških vladara koja je trebala dovesti do stvaranja državne crkve. Golemi prostor Habsburške Monarhije bio je tek dio prostora koji je pokrivala Katolička crkva koja se prelijevala preko teritorija brojnih država, preko niza jurisdikcija i gospodarstava. Istovremeno s tom transgraničnošću, Crkva unutar državnih granica bila je oslobođena poreza te imala lokalni imunitet čime je predstavljala »državu u državi«.² Vladari prosvjećenog i prosvjetiteljskog 18. stoljeća nisu mogli dozvoliti takvo stanje. Privilegirana Crkva, koju je obilježavao niz blagdana, procesija i hodočašća, pravo posjeda mrtve ruke te niz drugih materijalnih povlastica, u državi općeg blagostanja, kakvom je Monarhija u razdoblju prosvjetiteljstva namjeravla biti, nije mogla postojati. Radi tih razloga sredinom 18. stoljeća ojačale su tendencije smanjenja crkvene moći te uspostave državne vlasti nad Crkvom.³ Naime, već od 1716. Habsburovci su imali pravo svećenstvu na prostoru Monarhije raspisati posebni porez za održavanje utvrda u Hrvat-

¹ *Kronika franjevačkog samostana u Brodu na Savi I (1706. – 1787.)*, Slavonski Brod 1995., 125.

² Jedin, Hubert (ur.), *Velika povijest crkve*, 5, Zagreb 1978., 431.

³ Pokret stvaranja državne crkve u Habsburškoj Monarhiji 2/2 18. stoljeća nerijetko se (i nepotpuno) naziva jozefinizmom. Usp. npr. P. Bernard, *The Origins of Josephinism: Two Studies*, Colorado Springs, 1964.

sko-slavonskoj i Ugarskoj Vojnoj krajini, a 1751. to pravo je, dozvolom pape, produženo za još 15 godina.⁴ Uz to, 1751. papa je bio kooperativan i u nastojanjima vlasti Habsburške Monarhije da se smanji broj blagdana. Tako je papinskim dekretom od 1. rujna 1751. broj blagdana reduciran s 24 na »pola blagdana«, tj. odlazak na misu blagdanom bilo je obavezan, ali je rad bio dopušten u drugoj polovici dana.⁵ Marija Terezija je također preuzela ulogu zaštitnice i odvjetnice crkve u Monarhiji čime je *de facto* započela s projektom stvaranja državne crkve. Inicijatori projekta stvaranja državne crkve, uz Mariju Tereziju, bili su tjelesni liječnik Marije Terezije Gerard van Swieten, iznimno pobožan čovjek koji je, međutim, mrzio isusovce, ispovjednik vladarice Ignaz Müller, propozit augustinskih kanonika Sv. Doroteje, Anton von Martini, pravnik i deklarirani protivnik torture, Ambros von Stock, kanonik crkve Sv. Stjepana, Wenzel Anton Graf von Kaunitz-Rietberg, dvorski savjetnik (1735. – 1753.) i kasniji državni kancelar (1753. – 1792.).⁶ Različiti su njihovi motivi za stvaranje državne crkve: dok su van Swieten, Müller, von Martini i von Stock težili su reformi katoličke Crkve u jensenističko-prosvjećenom smislu, tj. težili su Crkvi bez naslaga baroknih zloporaba, Kaunitz je pak bio puno pragmatičniji te je smatrao da moderna apsolutistička monarhija mora upravljati svime pa tako i Crkvom. Radi njegovih stavova Kaunitz je u Rimu nazivan »il ministro eretico«. No, među tom petoricom Kaunitz je možda imao najblaže stavove o državi i rimokatoličkoj crkvi.⁷ Dok su ostala četvorica težila idealu jedne prvobitne crkve, Kaunitzovi stavovi, uostalom kao i oni Habsburgovaca, nisu imali protucrkvni karakter. Naprotiv, težio je k otklanjanju neurednosti u Crkvi i boljoj kontroli Crkve, ponajprije njezinih financija. Nisu ga interesirala primarno konfesionalna pitanja, dapače, reforma Crkve za njega je imala znatno šire socijalne, ekonomske i političke konzekvence.⁸ Tako je Marija Terezija 1750. jednoj komisiji predala nadzor nad financijskom upravom svih crkvenih ustanova.

Zbog sveg navedenog franjevac kroničar iz brodskog samostana nije tog 25. rujna 1753. trebao biti iznenađen kada je franjevcima oduzeta brodska župa. Napose zato jer su franjevci iz samostana u Brodu na Savi već niz godina bili svjesni da će im župa biti oduzeta. Naime, još 4. kolovoza 1741. Marija Terezija najavila je franjevcima reda Franjevaca Bosne Srebrene da sve župe koje su do tada vodili moraju predati biskupskim ordinarijima gdje se župe nalaze.⁹ Razlog za oduzimanje župa franjevcima treba ponajprije tražiti u činjenici da je država znatno lakše mogla kontrolirati dijecezansko svećenstvo čija je hijerarhija znatno više vezana uz teritorij Monarhije nego li je to slučaj s franjevcima koji su subordinirani generalu franjevačkog reda koji je bio daleko od mogućnosti nadzora i očiju habsburške birokracije. Više od trinaest godina franjevci su čekali i pokušavali dokinuti

---

⁴ Sume prikupljane ovim porezom iznosile su oko 120.000 florena na godišnjoj razini. Usp. npr. Dickson, P.G.M., *Finance and overnment under Maria Theresia 1740-1780*, 2 (2), Oxford 1987., 266, 267.

⁵ Szabo, Franz A.J., *Kaunitz and enlihteneed absolutism 1753-1780*, Cambride 1994., 213, 214.

⁶ H. Jedin, *Velika povijest crkve*, 433, 434.

⁷ Njegovi stavovi i djela prema protestantima su neuporedivo oštriji od onih prema podanicima rimske kurije koji ga prozvaše heretikom.

⁸ F. Szabo, *Kaunitz and enlightened absolutism...*, 209.

⁹ Cvekan, Paškal, *Franjevci u Brodu*, Slavonski Brod 1984., 141.

odluku Marije Terezije, no, ona je konačno provedena 1753. Međutim, postavlja se pitanje zbog čega je bilo potrebno toliko puno vremena da se provede ta odluka?

Razlog tome ponajprije se može naći u činjenici da su četrdesete godine 18. stoljeća u povijesti Habsburške Monarhije bile obilježene Ratom za austrijsku baštinu i Šleskim ratovima u kojima je crkva sa svojim posjedom i prihodima bila spremnik državne moći. Stoga se, u to vrijeme, Marija Terezija nije usudila započeti reformu Crkve koja bi rezultirala uspostavom državne crkve. Uzroci oduzimanja župa franjevcima u Slavoniji bili su, pak, ponajprije materijalne, a tek potom vjerske, prirode.

Brodsko je župa potpadala pod crkvenu jurisdikciju Zagrebačke biskupije te je zagrebački biskup Franjo Thauszy 1750. pokušao staviti brodsku župu pod svoju upravu.¹⁰ Ustrajno je o svojoj namjeri obavještavao zapovjednika Slavonske generalkomande podmaršala Grofa Mercyja, ali budući da su vlasti u Vojnoj krajini za sebe zadržale patronatsko pravo (*ius patronatus*), tj. pravo podjeljivanja crkvenih službi i »s njima povezanih nadarbina« to se nije dogodilo.¹¹ Vojne su vlasti, međutim, još 1747. postavile dijecezanskog svećenika Vjenceslava Raicharta kao kapelana u tvrđavi Brod. Dotada su službu u tvrđavi vršili franjevci iz broskog samostana, ali »budući da su mnogi umrli bez sakramenata zbog iznenadnih slučajeva bolesti koje su se javile noću« došla je naredba da se u tvrđavu za stalno postavi kapelan. Tvrđavski kapelan nije, međutim, zadirao u materijalna prava franjevac, on se trebao financirati iz proventne blagajne Slavonske generalkomande iz koje je plaćan i zapovjednik tvrđave. Bila mu je određena godišnja plaća u iznosu od 200 florena, no, kako 16. kolovoza 1753. piše u pismu carici Mariji Tereziji »već su prošle tri godine za vrijeme kojih kapelan živi bez plaće i od vremena u kojem je ova utvrda Brod zajedno s Krajinom bila reformirana i bila podjeljena na pukovnije i od vremena od koje je gore spomenuti kapelan kraljevske utvrde primio plaću i premda je mnogim molbama ponizno bilo moljeno, ipak je molitelj toga ostao neuslišen. Kako je teško molitelju izdržati u životu na ovaj način, neka zaključi Vaše Presveto Carsko-kraljevsko Veličanstvo sagledavši okolnosti i o tome neka milostivo razmisli; samostan je udaljen više od sata od utvrde i do njega nestalnost vremena i zima, a najčešće poplava rijeke čine prilaz vrlo teškim i gotovo nemogućim, osobito svećeniku, kao što sam ja, kojem je pozna starost iscrpla najbolje snage; više vrijedi vrlo cijenjena duhovna žrtva koja češće na ovom mjestu može zadesiti samo slučajno one koji ovdje žive. U promišljanju tog nezavidnog stanja na koje me obavezala sveta pokornost uz suosjećanje većine ovdašnjih stanovnika, uz opetovane molbe ničice padam pred noge Njezina Presveta Carsko-kraljevskog Veličanstva, moleći gore spomentu blagost, budući da se udostojila naložiti premilostivo vrlo prihvatljiv nalog, da već doznači kapelanu za neophodno uzdržavanje njegovog života preostalu godišnju plaću za tri godine unatrag, a također i ubuduće iz osječke kase odakle svoju prima i zapovjednik ove kraljevske utvrde.«¹²

¹⁰ Brlić, Ignjat Alojzije, Uspomene na stari Brod, *Vijesti* 7, Slavonski Brod 1983., 36.

¹¹ Srakić, Marin, Katolička crkva u Vojnoj krajini – prema dokumentima Dijecezanskog arhiva u Đakovu, *Croatia Christiana Periodica* 24, Zagreb 1989., 49.

¹² Österreichisches Staats Archivs, Kriegsarchiv Wien (dalje: KA), Hofkriegsrath (dalje: HKR), 1753. 61 – 213.

No, oduzimanje franjevačkih župa u dijelu Slavonije koji je pripadao Zagrebačkoj biskupiji započelo je tek 1753. Prva franjevcima oduzeta župa bila je župa u Međuriću koju je dijecezanski svećenik preuzeo 31. listopada 1753.¹³ Potom je na red došla župa Duha Svetoga u Požegi koju je 16. prosinca preuzeo biskupijski svećenik Matija Petrović.¹⁴ Župnik Matija Petrović u rujnu 1754. došao je i u brodsku župu. Naime, 20. rujna požeški župnik i zagrebački kanonik doveli su svećenika u Podvinje gdje su dotada službu vršili franjevci iz brodskeg samostana. S njima je bio i Josip Znika, novi brodski župnik.

Postupak izbora župnika u Vojnoj krajini bio je takav da je biskup vojnim vlastima predložio tri kandidata za jedno mjesto, pritom je na prvo mjesto popisa stavljao svećenika koji bi, po njegovom mišljenju, bio najbolji za konkretnu dužnost. Vojne vlasti su najčešće poštovalе želje biskupa te potvrđivale njihove favorite. No, ne i u Brodskom slučaju. Naime, iz dopisa koji je 27. veljače 1754. zagrebački biskup uputio Mariji Tereziji jasno je da biskup predlaže tri kandidata, ali najboljim izborom smatra Josipa Pontificzera, a ne Zniku. Pogledamo li sam dokument nije jasno zbog čega je Znika u vojnim krugovima dobio prednost. Naime: »Prijedlog za predstavljanje trojice podanika njezinom Presvetom Veličanstvu za Brodsku župu:

Pod 1. Josip Pontificzer podrijetlom iz Hrvatske, 37 godina, svećenik 8 godina. Završio filozofiju u Zagrebu, teologiju s uspjehom u Grazu. Sada obavlja službu kapelana u Zagrebu, u crkvi sv. Ivana Krstitelja u Novoj vesi. Sposoban čovjek, čestit i uzoran crkveni službenik, poznavalac njemačkog jezika uz hrvatski, na njemačkom je više puta govorio u skupštini. Podoban je za dušebrižnika.

Pod 2. Josip Znika, rodом Hrvat, svećenik 4 godine. Filozofiju i spekulativnu teologiju završio u Zagrebu, a sada obavlja službu kapelana u Križevcima. Životom je uzoran, a osim hrvatskog, također dobro zna i njemački. Podoban je za dušebrižnika.

Pod 3. Matija Grangya, rodом Hrvat, 39 godina, svećenik 6 godina. Studirao je filozofiju u Zagrebu, teologiju u Beču, ali izvan Kolegija, a sada obavlja službu kapelana u Bistrici. Čestit crkveni službenik, uz hrvatski dobro zna i njemački, podoban je za dušebrižnika.«¹⁵

Iz biskupova prijedloga uočljiva je prednost koju, na osnovu boljih karakteristika, ima Pontificzer pred ostalim kandidatima, a, čini se, to je glavni razlog da ga vojne vlasti nisu prihvatile jer je postojala mogućnost da on bude previše ovisan o biskupu koji je imao ambiciju, kako pokazuje pismo zagrebačkog kanonika i generalnog vikara Petricsevicsa, upućeno istog dana kada i biskupov prijedlog Mariji Tereziji, pukovniku Baronu Riedu, zapovjedniku Brodske pukovnije u potpunosti istisnuti franjevce iz Slavonije.¹⁶ Naime, kanonik Petricsevics obavještava pukovnika Barona Rieda da biskup namjerava otići u Mehutice (*Mechuticse*) te za upravu župe postaviti sebi podložnog crkvenog službenika, potom se preseliti u Pakrac gdje će isto postaviti župnika te mu pomoći da započne obavljati župljanske obaveze i ukloni redovnike, napokon je planirao otići u Požegu da se

---

¹³ KA, HKR, 1754. 61-331/1.

¹⁴ Cvekan, Paškal, *Franjevci u Požegi*, Slavonska Požega 1983., 144.

¹⁵ KA HKR, 1754., 61-2/336/1

¹⁶ KA HKR, 1754., 61-317

»pobrine za susjedne crkve i da može pribaviti prikladne svećenike.«¹⁷ Vojnim vlastima zasigurno je odgovaralo da zagrebački biskup istisne franjevce nad kojima vojne vlasti nisu imale nadzor jer biskup je, premda dužan provoditi papine odredbe, morao iste dati na odobrenje generalkomandi dotičnog dijela Krajine.¹⁸

Drugačiji se slučaj zbio 1801. Naime, te je godine pravoslavnoj općini odobreno osnivanje parohije.¹⁹ Tim činom okrunjena su višegodišnja nastojanja pravoslavne općine da im se odobri osnivanje pravoslavne parohije i gradnja crkve. Naime, prva nastojanja pravoslavnih stanovnika Broda na Savi da im se dopusti gradnja crkve datiraju iz 1782. godine kada komunitetski inspektor magistratu prenosi njihovu molbu.²⁰ Pritom sam daje prijedlog da se molba ne uvaži budući da u Brodu na Savi ne živi 50 pravoslavnih obitelji ili 500 duša koliko je bilo minimalno potrebno da bi se dobilo pravo otvaranja crkve i ustoličavanja svećenika. Nejasno je, međutim, zbog čega se u slučaju Broda na Savi kao cenzus za ustoličavanje svećenika navodi broj od 50 kuća budući da Deklarativni raspis (*Erläuterungs-Reskript*) iz 1779. određuje da pravoslavni svećenik može biti postavljen tek u zajednicu koja je brojala 150 kuća, dok je ona veličine između 150 i 250 kuća mogla je postaviti dvojicu, a veće zajednice i trojicu svećenika.²¹ U Brodu na Savi uvijek iznova kao granica postavlja se broj od 50 kuća premda je pravilo bilo drugačije, a i vojni krugovi u Beču bili su protiv postavljanja svećenika na mjesta na kojima ranije nisu bili jer je na taj način smanjivan broj potencijalnih vojnika potrebnih za obranu Monarhije. Vojni krugovi su naročito bili protiv toga da u jednom mjestu djeluje više od jednog svećenika. Stoga je cenzus za postavljanje katoličkog svećenika bio 1500 vjernika.

Da je u Brodu na Savi najmanji udio pravoslavnih u ukupnom broju žitelja među svim komunitetima Slavonske vojne krajine pokazali su popisi stanovništva provedeni 1776. i 1781. pa su vojne vlasti 1782. dopustili naseljavanje nekoliko nekatoličkih obitelji u Brod kako bi se nesrazmjer ublažio.²² Prije tog slučaja u dokumentima je zabilježeno naseljavanje u Brodu na Savi tek jednog pravoslavca, prebjega iz Osmanskog Carstva, 1756. godine.²³ No, niti njegovo, a niti eventualno naseljavanje 1782., čini se, nisu znatno smanjili razliku u odnosu katoličkog i pravoslavnog stanovništva budući da 1797. još uvijek u Brodu na Savi ne živi potreban broj od 50 pravoslavnih obitelji. Naime, te im je godine Dvorsko ratno vijeće odbilo molbu za osnivanjem parohije. U dokumentu se navodi da te godine u Brodu na Savi živi 35 pravoslavnih obitelji.²⁴ Pedeset obitelji zasigurno nije živjelo u Brodu na Savi niti 1801. godine. Tek u izvještaju mitropolije iz 1839. navodi se da u Brodu stanuje 52 pravoslavne obitelji.²⁵ Odbijenica kojom magistrat vojnog komuniteta

¹⁷ Isto.

¹⁸ Alexander Buczynski, *Rimokatolička i Pravoslavna crkva u Vojnoj krajini (1740.-1868.)*, *Povijesni prilozi* 12, Zagreb 1993., 43.

¹⁹ HDA Sgk, 1801., 21-183.

²⁰ HDA Sgk, 1782., 13-170.

²¹ A. Buczynski, *Rimokatolička ...*, 47.

²² KA, HKR, *Protocoll in Publicum*, 1782., 17-427.

²³ KA, KHR, 1756. 81 – 4/439.

²⁴ HDA, Sgk, 1797. 21-128.

²⁵ HDA Sgk, 1839., Präs.

Brod na Savi ne dopušta otvaranje posebne škole za pravoslavne pokazuje da još 1833. godine u Brodu živi tek 46 obitelji pravoslavne vjeroispovjedi.²⁶

No, usprkos očitom nezadovoljavanju postavljenih kriterija u Brodu na Savi 1801. je osnovana pravoslavna parohija. Da li se u tom slučaju može govoriti o nekim simpatijama ili čak o favoriziranju pravoslavnih od strane vojnih vlasti, napose kad znamo da je još 1779. zapovjedništvo tvrđave Brod dobrovoljno doniralo sredstva za izgradnju kuće pravoslavne općine, a isto to nije ponovilo niti u jednom drugom slučaju.²⁷ Objašnjenje razloga koji su vodili vojne vlasti pri izdavanju dopuštenja za otvaranje pravoslavne parohije ipak ponajprije treba tražiti u onovremenoj političkoj situaciji u Brodu na Savi, Vojnoj krajini, ali i u čitavoj Europi. Naime, 1801. godina je godina nakon ukidanja kantonalnog sustava u Vojnoj krajini i godina potpunog inkorporiranja nekadašnjeg vojnog komuniteta Brod na Savi u vojno-organizacijske formacije Slavonske vojne krajine. Brod na Savi tada je kao tek jedno obično selo stavljen pod zapovjedništvo 1. Podvinjske satnije 7. Brodske pukovnije. Budući da je to vrijeme rastuće napoleonske opasnosti u Europi razložno je pretpostaviti da davanje dopuštenja za osnutak pravoslavne parohije predstavlja tek ustupak vojnih vlasti grupi potencijalnih vojnika.

No, da li se u ova dva slučaja može uočiti određeni obrazac ponašanja? Da li među njima postoji sličnost i kako ih tumačiti u svjetlu odnosa vojnih vlasti prema stanovnicima Broda na Savi? Da li u njima treba gledati favoriziranje jedne vjerske zajednice nauštrb drugoj, ili, štaviše, stavljanje jedne etničke zajednice ispred druge? Ne, objašnjenje različitosti između te dvije situacije ponajprije treba tražiti u načinu vladanja habsburških vojnih zapovjednika Vojnom krajinom. Temeljna odrednica njihove vladavine jest želja da imaju kontrolu nad svim zbivanjima u Krajini te da imaju mogućnost slobodnog upravljanja svim resursima Krajine. Upravo radi pune kontrole crkvenom su redu, nad kojim nisu imali apsolutnu kontrolu, oduzimali župe. I upravo radi iskorištavanja resursa pravoslavcima su dopustili osnivanje parohije. Naime, napoleonska opasnost već se pokazala u Europi te su Habsburgovcima zasigurno bili potrebni svi mogući vojnici, svi mogući zadovoljni vojnici, pa bili oni i iz četrdesetak Brodskih pravoslavnih obitelji.

Sažetak

DVA TUMAČENJA PATRONATSKOG PRAVA U BRODU NA SAVI IZ 1754. I 1801. GODINE

Autor na primjeru dva događaja vezana uz vjerska pitanja u Brodu na Savi analizira odnos vojnih vlasti prema konfesionalnim zajednicama te metodu njihova upravljanja Vojnom krajinom. Konkretni slučajevi su se zbili 1754. i 1801. Vojne su vlasti, naime, pridržavajući se patronatskog prava, a u dogovoru s biskupom Zagrebačke biskupije, 1754.

---

²⁶ HDA Sgk, 1833., Q 2-38.

²⁷ HDA Sgk, 1779. 21-23.

franjevcima iz brodskog samostana oduzeli pravo upravljanja župom u Brodu na Savi. Suprotan slučaj zbio se 1801. kada je pravoslavnom stanovništvu Broda na Savi dopušteno dovođenje pravoslavnog svećenika i osnivanje parohije. Bitna razlika između ova dva slučaja jest u tome što je franjevcima pravo oduzeto nakon dvoljeća upravljanja župom, a pravoslavnoj je zajednici dopušteno osnivanje parohije usprkos činjenici da nije zadovoljavala niti minimum za to traženih uvjeta. Naime, po Deklarativnom raspisu iz 1779. parohiju je mogla dobiti samo zajednica od 150 obitelji ili 500 duša. Za Brod na Savi, čini se, vrijedili su sniženi kriteriji, tj. tražilo se da zajednica koja želi parohiju ima barem 50 obitelji. Međutim niti taj uvjet nije mogao biti ispunjen budući da je 1801. u Brodu živjelo tek nešto više od 30 obitelji.

Stoga, čini se da bi se ovi slučajevi mogli tumačiti kao favoriziranje jedne konfesionalne zajednice od strane vlasti Vojne krajine. No, upravo suprotno! U oba slučaja jedno je pravilo koje vrijedi. Naime cilj obaju postupaka bio je jačanje vlasti Habsburgovaca na prostoru Vojne krajine. S oduzimanjem župe franjevcima katolička hijerarhija pokušala se čvršće uklopiti u hijerarhiju Habsburške Monarhije. Pravo osnivanja parohije također je proizvod jasne vizije vojnih vlasti koje su učinile ustupak jednom segmentu društva u momentu snažne opasnosti napoleonske ekspanzionističke sile. Time je potvrđeno jedino pravilo vojnih vlasti: osigurati što više jeftinih vojnika s prostora Hrvatsko-slavonske vojne krajine.